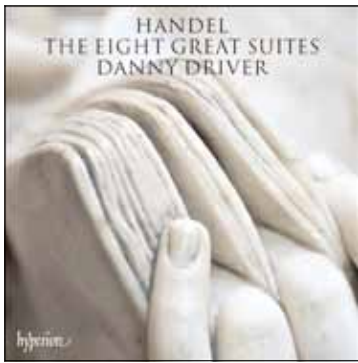

CD KLASSIEK

Meester op het klavier
Georg Friedrich Händel

Lang vóór hij beroemd werd met oratoria als *Messiah* (dat zijn première beleefde in Dublin in 1742) was Georg Friedrich Händel vooral bekend als operacomponist in de Italiaanse stijl en als klavecimbelspeler. In 1733 schreef een tijdgenoot dat hij zich volledig weggeblazen voelde toen hij Händel hoorde spelen en een violist in zijn gezelschap beweerde dat Händels vingers wel met de toetsen van het instrument leken te zijn vergroeid.

Händel componeerde voor dat instrument vooral tijdens zijn vroege jaren in Duitsland en in Italië. Zijn belangrijkste werk voor klavecimbel, de suites, werden in de periode 1717-1718 geschreven, toen hij zich in zijn nieuwe vaderland Engeland had gevestigd. Een aantal werden gemaakt voor de Earl of Carnarvon, James Brydges, en in 1720 in Londen gepubliceerd als *Suites de pièces pour le clavecin*.

De grote componist mengt daarin allerlei stijlvormen: allemandes, courante, sarabandes en gigues. We horen ook enkele fuga's die ons meteen aan Bach doen denken. Anders dan

het werk van die grootmeester echter lijkt dat van Händel meer op neergeschreven improvisaties. Interessant is te weten dat Händel op doorreis in Duitsland C.P.E. Bach, de zoon dus, had ontmoet, die aandrong dat Händel zijn vader zou opzoeken in Leipzig, maar Händel weigerde dat.

Anders dan Bach verdiende Händel goed geld met de verkoop van bladenmuziek. De acht 'grote suites', hier uitgevoerd op piano, vonden in heel Europa kopers en genoten best populariteit. Samen met het operawerk maakte het hem tot de meest succesvolle componist van zijn tijd, zakelijk dan.

Uit precies dezelfde periode dateert ook het onsterfelijke *Water Music*, een suite voor orkest, bestemd om op 17 juli 1717 (ook toen hielden ze van uitzonderlijke data, 17-7-1717) op verzoek van koning George I te worden uitgevoerd op schepen op de Thames. Dat is intussen onsterfelijke muziek geworden, te pas en te onpas gebruikt in allerlei films en televisieprogramma's. In opdracht van Brydges schreef Händel in dat jaar ook *Acis and Galatea*, een 'kleine opera' die tijdens Händels leven zijn meest populaire stuk was. Vandaag niet meer. (EDS)

George Frideric Handel, *The Eight Great Suites*, door Danny Driver (piano), Hyperion, CDA68041/2, 2 cd's, 45,50 euro.

CD KLASSIEK

Nagedachtenis
Francis Poulenc

Christian 'Bébé' Bérard (1902-1949) was een Frans decorontwerper die kostuums en decors ontwierp voor beroemde producties van Jean Cocteau. Bérard was openlijk homoseksueel en verscheen in de Parijse kunstwereld van omstreeks 1940 graag in het gezelschap van zijn Russische vriend, de schrijver Boris Kochno. Bébé overleed onverwachts in 1949, waarop zijn vriend Francis Poulenc (1899-1963), de grootste Franse componist van de twintigste eeuw, het idee opvatte een requiem voor hem te maken.

Tijdens een bedevaart besloot Poulenc echter het *Stabat Mater* als basis voor die ode te gebruiken. In goed twee maanden werkte hij de twaalf onderdelen uit. Ze geven elk een andere gemoedsgesteldheid weer en liefhebbers van Poulencs opera *Dialogues des carmélites* uit 1956 herkennen wellicht dezelfde stijl in *Fac ut portem Christi mortem*.

Deze opname van het Estse kamerkoor combineert het werk met de al even indrukwekkende *Sept répons de ténèbres*. Carolyn Sampson zingt de sopraanpartij in dit beklievende album over eenzaamheid en sterfelijkheid. Oorspronkelijk was het stuk wel bedoeld voor een jongenssopraan en een mannenkoor. (EDS)

Francis Poulenc, *Stabat Mater*, door de Capella Amsterdam, het Estonian Philharmonic Chamber Choir & het Estonian National Symphonic Orchestra onder leiding van Daniel Reuss, harmonia mundi, HMC902149, 22,50 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Meester van het lood
Sandra Langereis

Een Nederlandse historica levert een schitterende biografie af van een van de grootste en meest invloedrijke culturele entrepreneurs die Vlaanderen ooit heeft gekend. De in Tours geboren Christophe Plantin/Christoffel Plantijn (1520-1589) – want over hem gaat het – kreeg het Nederlands (Antwerps) echter nooit onder de knie.

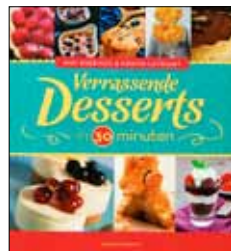
Sandra Langereis borstelt de grote drukker vooral als een ondernemer die met veel zakelijk vernuft, maar ook met een levendige belangstelling voor cultuur en religie, een van de belangrijkste drukkers- en uitgeverhuizen van Europa uitbouwde. Hij drukte Bijbels in het Grieks en Hebreeuws, maar ook botanische boeken en hij verspreidde het werk van Vesalius. Steeds was zijn bekommerning uiterst verzorgd drukwerk af te leveren, vervaardigd door de beste vaklui.

Veel aandacht is er voor de complexe politieke en religieuze context. Langereis legt helder de achtergronden van de Beeldenstorm uit evenals de wankele relatie tussen calvinisten en katholieken. Plantijn woonde wel eens een hagenpreek bij, maar nooit tot het einde, liet hij de Spaanse machthebbers weten. Toen calvinisten in de Scheldestad aan de macht kwamen, ging hij Willem van Oranje het hof maken.

Zijn dochter Martine en haar man Jan Moerentorff (die zijn naam verlatijnde tot Moretus) erfden de drukkerij De Gulden Passer. Plantijn had hen uitgekozen om zijn bedrijf over te nemen. Later lieten de Moretussen zich in de adelstand opnemen. Samen met zijn vrouw, zijn zes dochters en zijn jong gestorven zoon Christophe kijkt Plantijn ons nog aan vanaf de graftriptiek die in de Antwerpse kathedraal prijkt. Een wonderlijk en spannend ondernemersepos. (EDS)

Sandra Langereis, *De wordenaar. Christoffel Plantijn, 's werelds grootste drukker en uitgever (1520-1589)*, Balans, Amsterdam, 397 blz., 29,95 euro.

BOEK KEUKEN

Heerlijk dessert
Duerinckx & Leybaert

Nu het volop zomer is, wordt er weer samen met vrienden, burens of familie gegeten. Een dessert hoort er dan ook bij. In dit boek worden recepten aangeboden die eenvoudig te bereiden zijn in een halfuurtje tijd. Om niet voor een verrassing komen te staan, vermeld ik er graag

bij dat boodschappen doen en baktijden niet zijn inbegrepen.

De onderverdeling in rubrieken en een inhoudstafel op basis van het hoofdingrediënt maken de zoektocht makkelijker. En bekijk het gekozen recept best vooraf, want het zijn niet allemaal zomerse recepten en de ingrediënten zijn ook niet altijd alledaags. Een boodschappenlijstje kan wel handig zijn. Zo is een mousse van pompoen en mango of crème brûlée met pastaak in de zomer niet makkelijk te bereiden met verse producten. Of moet je zorgen dat de vlierbloesemsiroop of het verse bladerdeeg in huis is.

De muffins met rabarber vallen zeker in de smaak als de rabarber vers uit de tuin komt. Het recept, aangevuld met een vleugje kaneel voor de liefhebbers, is

niet te versmaden. Klassiekers als tarte tatin, Citroentaartjes of appelbeignets ontbreken niet in deze bundeling van zoete nagerechten. En met een recept van maiswafeltjes wordt er ook gedacht aan mensen met een glutenintolerantie. (TH)

Miki Duerinckx & Kristin Leybaert, *Verrassende desserts in dertig minuten*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2013, 144 blz., 9,99 euro.

BOEK VAKANTIE

Eindelijk vrij
Jan Raymaekers

Een zomer zonder betaalde vakantie? Geen werknemer die het zich vandaag de dag nog zou kunnen voorstellen. Aan het begin van de twintigste eeuw was in ons land echter enkel de zondagsrust bij wet voorgeschreven. Een langer verblijf, bijvoorbeeld aan de kust of in een kuuroord, was slechts weggelegd voor de rijke burger.

Pas in 1936 krijgt iedere Belgische werknemer van het parlement zes dagen betaalde vakantie toegewezen en kan bijgevolg ook de gewone man er even tussenuit. Vakbonden zowel als werkgevers springen mee op de kar en organiseren bedrijfsuitstappen en zelfs scoutsgroepen,

kwestie van de kinderen van de werknemers ook wat te gunnen. Ze begrijpen immers al snel dat het inlassen van een vakantieperiode het welzijn en de motivatie van de arbeiders alleen maar ten goede zal komen.

Aanvankelijk bleken die luttele vakantiedagen moeilijk in te vullen en wilden velen duintil of moestuin niet achterlaten. „Vakantie moet je leren. Uit zichzelf zullen arbeiders niet aan toerisme doen”, besloot een sociologische studie in de jaren 1940. Ziekfondsen en vakbonden nemen een nieuwe rol op. Ze moesten er over waken dat de vrijgekomen tijd op een ideologische manier werd ingevuld door het aanbieden van excursies en vakantieverblijven.

In zijn jongste boek *Congé payé* graaft auteur Jan Raymaekers in het vakantieverleden van de Vlaming. Hij beschrijft het ontstaan en de evolutie van de betaalde vakantie. Elke nieuwe vorm van vakantie nemen wordt uit de doeken gedaan. Van een uitstap naar de *plage* van Hofstade over de bedevaart naar Lourdes of de vakantiekolonie tot een bergvakantie in de Voagezen.

Elk hoofdstuk is doorspekt met herinneringen. „Mijn non-

kel mocht van tante niet buitenkomen met zijn lievelingsshort. Gingen we zonder tante op vakantie, dan moest ik die short meesmokkelen. Pas als nonkel onderweg zijn short aanhad, voelde hij zich op vakantie”, schrijft een getuige.

Zwart-wit foto's, affiches, reispassen en postkaarten uit de oude doos maken het nostalgische plaatje compleet. Het kartonnen reiskoffertje, de harde luchtmatras en het gebreide badpak – doen ze ook u niet wegdromen naar vervolgen tijden, toen vakantie nemen nog (h)eerlijk eenvoudig kon zijn? (MC)

Jan Raymaekers, *Congé payé. Op vakantie vanaf de jaren '30*, Van Halewyck, Leuven, 2014, 280 blz., 22,50 euro.